

התערבות בג"ץ והיועמ"ש במינויים – פרק נוסף בהפיכה השיפוטית // פרופ' טליה איינהורן

1. מבוא

החלטתו של שופט ביהמ"ש העליון מני מזוז מיום ה-18 לדצמבר להקפיא את המינוי הזמני (לשלושה חודשים) של עו"ד אורלי בן-ארי גינזברג כממלאת מקום פרקליט המדינה בידי שר המשפטים, דקות ספורות לפני שהמינוי היה אמור להיכנס לתוקף, היא פרק נוסף בתולדותיה של ההפיכה השיפוטית המתחוללת לנגד עינינו ומשפיעה על מכלול החיים הציבוריים בישראל.

להפיכה שני ראשים:

הראשון – במדינת ישראל קמה הרשות הרביעית – היועץ המשפטי לממשלה (להלן – היועמ"ש) וגופי האכיפה – בה עוצבה דמותה הרוחנית, הדתית והמדינית, שאין דומה לה בשום דמוקרטיה מערבית, והיא מבקשת לכפות את דעתה על הרשות המחוקקת, המייצגת את העם הריבון, ועל הרשות המבצעת ולסכל את המשילות של הגופים הנבחרים. לשם כך היא משפיעה על דעת הקהל באמצעות קשרים פסולים עם התקשורת, שרובם נסתרים מהעין הציבורית ונחשפים רק באופן אקראי בשל "תקלות", ובאמצעות פרסום באמצעי התקשורת של הודעות מטעם משרד המשפטים שלא על דעתו של השר. רק בישראל, היועץ המשפטי (נגד הממשלה) מגיש לבג"ץ עמדה לעומתית לעמדת הרשות המבצעת, אותה הוא אמור לייצג, בטענה שזו חרגה ממתחם הסבירות.

השני – הרשות השופטת. ביהמ"ש העליון, בעיקר בשבתו כבית משפט הגבוה לצדק (בג"ץ), אינו מהסס לנטרל מדיניות ממשלתית,

או פעולה של הרשות המבצעת, שאינה נראית לו, גם כשאינן חוק או פסיקה האוסרים אותה, וככל שההפיכה מתפתחת – אף כשיש חוק ופסיקה המאשרים אותה ממש. אין אח ורע בדמוקרטיה מערבית לבית משפט עליון (או אף בית משפט לחוקה) היושב כערכאה ראשונה ואחרונה, מבלי לשמוע ראיות כנדרש בהליך שיפוטי ראוי, כשהכל שפיט ואין הגבלות על זכות העמידה, בעיקר כשהעיתרות מובאות על ידי גופים העותרים מטעם עצמם כביכול בשם הציבור, אף שהציבור כלל לא הסמיכם לעשות כן. בג"ץ מצידו אינו מהסס, אף זאת בניגוד לנעשה בדמוקרטיה מערבית, להמיר את שיקול הדעת של הרשות המוסמכת בשיקול דעתו שלו ולהכתיב לרשות את המדיניות הנכונה, לפי שיקול דעתם של שופטי ביהמ"ש העליון היושבים בהרכב.

המבחן העיקרי המשמש אותם לצורך זה הוא "מבחן הסבירות". אך, בעוד שמבחן הסבירות במדינות אחרות משמש לפסילת המעשה המינהלי רק אם הפעולה שנוקטה איננה סבירה בעליל, או כל כך לא סבירה ששום רשות לא הייתה נוקטת אותה, הרי שבג"ץ קובע מתחם סבירות שממנו אסור לרשות לחרוג, כאשר המתחם תואם את השקפת עולמו של השופט היושב לדין. יתר על כן, מאחר שע"פ ס' 27(א) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984, "השופט או השופטים אשר ידונו בעניין פלוני ייקבעו בידי נשיא בית המשפט העליון" (סמכות שאין, ואף לא יעלה על הדעת שתינתן, לנשיא ביהמ"ש העליון, או ביהמ"ש לחוקה, בדמוקרטיה מערבית), יש לנשיא ביהמ"ש העליון בישראל, המכיר את השקפת עולמו של כל אחד מהשופטים, יכולת להשפיע על תוצאות המשפט.

מאמר זה מתייחס למסכת העובדתית (חלק 2), למסגרת הנורמטיבית למינוי פרקליט מדינה קבוע (חלק 3), למסגרת הנורמטיבית למינוי מ"מ פרקליט מדינה (חלק 4), לניתוח המשפטי

של העובדות לאור המסגרת הנורמטיבית (חלק 5), ולמסקנות (חלק 6).

2. המסכת העובדתית

פרקליט המדינה שי ניצן סיים את תפקידו על פי דין ביום ה-16 בדצמבר. הצורך לקבוע את מחליפו היה אפוא ידוע מראש.

שר המשפטים אמיר אוחנה פנה מבעוד מועד ליועמ"ש וביקש אותו להקים ועדת איתור, בהתאם למסגרת הנורמטיבית למינוי פרקליט מדינה (חלק 3 להלן). היועמ"ש אביחי מנדלבליט סירב להקים את ועדת האיתור, בטענה שאין זה מתאים בתקופת בחירות למנות פרקליט מדינה קבוע לשש שנים. לאור סירובו של היועמ"ש, החליט השר להפעיל את סמכותו למנות ממלא מקום זמני לפרקליט המדינה לתקופה של שלשה חודשים, לאחר היוועצות בנציב שירות המדינה בהתאם למסגרת הנורמטיבית למינוי (חלק 4 להלן).

היועמ"ש ניסה להתערב בהליך, בדרישה שהשר ימנה את המשנה לפרקליט המדינה לעניינים פליליים, עו"ד שלמה (מומי) למברגר, שרק המינוי שלו נחשב בעיני היועמ"ש כמצוי במתחם הסבירות. על פי דיווחים בתקשורת, מאוחר יותר, כשהתברר ליועמ"ש שהשר איננו עומד לקבל את התכתיב שלו, הציע מנדלבליט שני מועמדים נוספים מתוך הפרקליטות – עו"ד אורית קוטב, המשנה לפרקליט המדינה לעניינים אזרחיים, ועו"ד ציון אילוז, פרקליט מחוז דרום (אזרחי), שניהם בעלי ניסיון עשיר בעיקר בענייני מקרקעין.

ביום ה-16 בדצמבר שלח נציב שירות המדינה פרופ' דניאל הרשקוביץ **מכתב לשר** בו התרעם על כך שאוחנה טרם התייעץ איתו בעניין מינוי ממלא מקום פרקליט המדינה, וגם דרש שקודם לכן יגיע השר להסכמה עם היועמ"ש לגבי האדם שיתמנה. על כך

השיב לו השר, בו ביום, שהטענה איננה נכונה, שהוא קיים עם הנציב שתי פגישות, בנוסף לשיחות טלפון, ושעל פי חוק הוא איננו חייב להתייעץ עם היועמ"ש וגם לא לקבל את הסכמתו למינוי. השר אוחנה חזר וביקש את התייחסותו של הנציב למועמדים שהציע ולהודיעו האם קיימת לגבי מי מהם מניעה מטעם הקשור בנציבות המדינה.

לאחר שהנציב לא מסר לשר כי קיימת מניעה למנות את המועמדים מטעם הקשור בנציבות המדינה, הודיע השר ב-17 בדצמבר על החלטתו לבחור, מבין המועמדים שאת שמותיהם העלה בפני הנציב, בעו"ד אורלי בן-ארי גינזברג, המשנה לפרקליט מחוז מרכז פלילי. המינוי עמד להיכנס לתוקף למחרת. בתגובה, שלח היועמ"ש לשר באותו יום מסמך, אשר בו קבע כי מאחר שאין ועדת איתור בקשר למינוי ממלא מקום,

"יש לכונן מנגנון חלופי, גם אם מצומצם יותר, שישמש לאותה מטרה. לכל הפחות, נדרש כי המועמד שיישקל למינוי לתפקיד יהיה מקרב עובדי הפרקליטות הבכירים ביותר, כך שמי שימלא את התפקיד יהיה בעל הניסיון והכישורים המתאימים לתפקיד זה, וכי טרם הפעלת סמכות המינוי, יקיים שר המשפטים היוועצות ביועמ"ש, אשר משמש כתובע הכללי העומד בראש מערכת אכיפת החוק.

בנסיבות העניין, ובהתאם לפסיקת ביהמ"ש העליון בסוגיות דומות, משקלה של עמדת היועמ"ש בקשר למי שימלא את מקומו של פרקליט המדינה יהיה רב ומשמעותי, וניתן יהיה לסטות ממנה רק בהתקיים טעם מהותי בעל משקל מיוחד..."

בהמשך מכתבו חזר היועמ"ש על עמדתו כי שלמה למברגר הוא בעיניו מועמד מתאים הרבה יותר, והוסיף כי "שר המשפטים

המדינה, מנכ"ל משרד המשפטים, עו"ד מקרב הציבור בעל מומחיות בדיני העונשין והמשפט הציבורי שימנה היועמ"ש בהתייעצות עם נציב שירות המדינה, ומנכ"ל משרד המשפטים ואיש אקדמיה הבקי בתחומי דיני העונשין והמשפט הציבורי שייבחר בידי הדיקנים של הפקולטות למשפטים. החלטות הוועדה יתקבלו ברוב של ארבעה חברים.

עוד נקבע בהחלטת הממשלה כי המועמד צריך להיות כשיר להתמנות לשופט בית המשפט העליון לפי חוק ביהמ"ש (שמשמעותו לעניין זה, היא שחובה שיהיו לו, לכל הפחות, 10 שנות ניסיון כעו"ד, או שיהיה כשופט המחוזי במשך חמש שנים), בעל יושר אישי ואינטלקטואלי, בעל רמה מקצועית גבוהה ביותר ובקיאות בתחום דיני העונשין ובתחומי המשפט החוקתי והמנהלי, וכן בעל תכונות אישיות של מנהיגות משפטית ויכולת ארגון של המערכת עליה הוא מופקד.

(ב) סמכות הממשלה למנות את פרקליט המדינה היוצאת בתקופת בחירות

בהקשר זה, יש להתייחס גם לשאלה האם העובדה שהכנסת התפזרה ומדינת ישראל עומדת לפני בחירות, יש בכוחה להשפיע על המסגרת הנורמטיבית.

סעיף 30 לחוק יסוד: הממשלה קובע בלשון ברורה וחד-משמעית –

(ב) עם בחירת כנסת חדשה או התפטרות הממשלה כאמור בסעיפים 18, 19, 20, 21 או 29 תמשיך הממשלה היוצאת במילוי תפקידיה עד שתיוכח הממשלה החדשה.

הוראה זאת נקבעה כך בכוונת מכוון. ב-18.4.1977 מינה שר המשפטים ועדה שתפקידה היה לבחון את היבטיו השונים של

בהחלט מוסמך היה שלא לקבל את המלצתי למינוי עו"ד למברגר ובלבד שהיו לכך נימוקים משכנעים".

עתירה שהוגשה על ידי 'התנועה לאיכות השלטון' הגיעה ראשית לשופט התורן נעם סולברג, אשר פסל עצמו מלדון בה "מטעמים של קשרים חברתיים". ההודעה הזאת נמחקה כעבור זמן קצר מאתר ביהמ"ש העליון, ובמקומה באה הודעה בזו הלשון:

"מטעמים של זיקה חברתית-משפחתית לעו"ד שלמה למברגר, אני מנוע מלדון בעתירה. הדיון בעתירה יועבר, כמקובל, לשופט התורן הבא".

כך הגיעה העתירה לשולחנו של שופט העליון מני מזוז, שכאמור הקפיא את המינוי, על ידי מתן צו מניעה זמני שיעמוד בתוקפו עד למתן החלטה אחרת, דקות ספורות לפני כניסתו לתוקף.

3. המסגרת הנורמטיבית למינוי פרקליט המדינה

(א) אופן המינוי של פרקליט מדינה קבוע דרך כלל

על פי סעיף 23 לחוק שירות המדינה (מינויים), התשי"ט-1959 (להלן – חוק המינויים), משרת פרקליט המדינה טעונה אישור הממשלה, בתנאים שתקבע.

בדרך כלל, משרות בשירות המדינה טעונות מכרז (ס' 19 לחוק המינויים), ואולם סעיף 21 לחוק המינויים מאפשר בתנאים מסוימים החרגת משרה מחובת המכרז. ואכן, בהמלצת נציבות המדינה 1748 א מיום 17.11.2003, אשר אומצה בהחלטת הממשלה מס' 1585 מיום 29.2.2004 ותוקנה בהחלטה 2077 מיום 22.7.2007, הוחרגה משרת פרקליט המדינה מחובת מכרז, ובמקומה נקבעה ועדת איתור בת חמישה חברים: היועמ"ש (יו"ר), נציב שירות

בעת שחוקקה את חוק יסוד: הממשלה, וגם בעת שתיקנה אותו, המשיכה הכנסת בגישה המקובלת ולא הכניסה בחוק שינויים או סייגים בסמכויותיה של הממשלה היוצאת. החוק גם איננו משתמש במונח "ממשלת מעבר" והטעם לכך ברור. אין ואקום שלטוני. ישראל איננה המדינה הראשונה שנקלעה למשבר בעקבות בחירות, והממשלה היוצאת חייבת להפעיל את סמכויותיה על פי דין כדי שהמדינה תוכל להמשיך לתפקד גם במצב זה.

4. המסגרת הנורמטיבית למינוי מ"מ פרקליט המדינה

סעיף 23א לחוק המינויים קובע:

(ב) נתפנתה משרתו של נושא משרה ... רשאי השר שעם משרדו נמנית המשרה (בסעיף זה – השר), בהתייעצות עם נציב השירות, להטיל על עובד מדינה אחר למלא את התפקיד, לתקופה שלא תעלה על 3 חודשים

(ג) השר רשאי, לאחר התייעצות עם נציב השירות, להאריך את התקופה האמורה בס"ק (ב) בתקופות נוספות, ובלבד שסך כל תקופת הטלת התפקיד באופן זמני לא תעלה על 6 חודשים; ואולם רשאי השר, בהסכמת נציב השירות והיועמ"ש, להודיע לממשלה על הארכת תקופת הטלת התפקיד באופן זמני מעבר לשישה חודשים כאמור, בהתקיים נסיבות מיוחדות המצדיקות זאת, וכל עוד מתקיימות נסיבות מיוחדות כאמור.

גם לעניין זה, יפה הוראת סעיף 30 לחוק יסוד: הממשלה, שהממשלה היוצאת תמשיך במילוי תפקידיה עד שתיכון ממשלה חדשה.

הכלל הנגזר מעקרון רציפות הממשלה על פי חוק יסוד: הממשלה, ולהמליץ המלצות ככל המתחייב ממסקנות הוועדה. יו"ר הוועדה היה שופט העליון צבי ברנזון, וחבריה היו ד"ר שניאור זלמן אברמוב, ד"ר ארי אנקוריון, פרופ' בנימין אקצין, פרופ' יחזקאל דרור, פרופ' יצחק זמיר וד"ר אורי ידן. בין היתר עסקה הוועדה בסמכויות ממשלה יוצאת (המכונה בפי העם ממשלת מעבר) והחליטה שלא לקבוע סייגים לממשלת מעבר (ד"ח הוועדה בעניין ממשלת מעבר, משרד המשפטים, 1977, בעמ' 7). להלן נימוקיה-

"הוועדה שקלה את השאלה האם יש להגביל את סמכויותיה של ממשלת מעבר בדרך כלשהי, כגון: צמצום סמכויותיה לעניינים שוטפים או לעניינים שאינם סובלים דיחוי ... או הגבלת סמכויותיה בתחומים מסויימים בכפיפות לאישור הכנסת, או הגבלת סמכותה להגיש הצעות חוק בעניינים עקרוניים השנויים במחלוקת. הוועדה החליטה, מטעמים שבמעשה ולאור תנאיה המיוחדים של המדינה, כי הקטנת התחומים הפונקציונליים שממשלת מעבר תהיה רשאית לפעול בהם תגרום למפנה דרמטי מדי ממשלה סדירה לממשלת מעבר, תפגום בתפקודו התקין של הממשל והיא עלולה לפגוע בפעילות החיונית של מוסדות המדינה במקרה של משבר פתאומי. נוסחאות ערטילאיות כמו "עניינים שוטפים" אין בהם כדי להבטיח את מידת הוודאות הדרושה לפעילות קונסטרוקטיבית תקינה. לאור נימוקים אלה לא ראתה הוועדה לנכון להמליץ אף על קביעת תקופה שלאחריה תהיה ממשלת מעבר מוגבלת בסמכויותיה או להמליץ על הבחנות לעניין הגבלת הסמכויות בין סוגי ממשלות מעבר שונות".

יוער כי דעת המיעוט של פרופ' יחזקאל דרור, שיש להגביל את כהונתה של ממשלת מעבר לשלושה חודשים, נדחתה על ידי כל שאר חברי הוועדה.

5. ניתוח משפטי לאור המסגרת הנורמטיבית

פרקליט המדינה ממונה על פרקליטויות המחוז ועל יחידות המטה של פרקליטות המדינה. אין מחלוקת שמדובר בתפקיד חיוני למערכת המשפט ולשירות הציבורי, ומשום כך אין זה עולה על הדעת להשאיר את המשרה מיותרת אף ליום אחד.

בעניין זה כבר פסק בית המשפט העליון (בג"ץ 1004/15 התנועה למשילות ודמוקרטיה נ' השר לביטחון פנים נבו, 1.4.2015) -

"במקרים בהם קיים צורך ממשי באיוש משרה שלא ניתן להותירה מיותרת, העובדה שמדובר בתקופת בחירות אינה צריכה להביא למצב בו הרשות הנוגעת בדבר לא תתפקד. בעבר עמדתי על כך שקיימים מקרים בהם ההחלטה שלא למנות אדם למשרה בתקופת בחירות באופן שהמשרה תיוותר בלתי מאוישת, במיוחד כשמדובר במשרה שלנושאה תפקידים סטטוטוריים, תהיה בלתי סבירה".

באותו עניין קבע בית המשפט כי בפני השר והממשלה עומדות מספר חלופות, עוד קודם שתקום ממשלה חדשה. ניתן לקדם מינוי מפכ"ל משטרה חדש, להאריך את כהונת המפכ"ל הקודם בתנאים האמורים באותו פסק דין, או למנות ממלא מקום זמני.

לאור הלכה זאת, קשה להבין את סירובו של היועמ"ש להקים ועדת איתור, שהרי מדובר במשרה שלנושאה תפקידים סטטוטוריים. הרכבה של ועדת האיתור, בראשות היועמ"ש, היה מבטיח את הרחקת ההחלטה מהשר, שהרי הרכב הוועדה מבטיח שלשר הייתה עשויה להיות לכל היותר השפעה עקיפה רק על אחד החברים, המנכ"ל, בשעה שלמועמדים שתציע הוועדה לממשלה נדרשת הסכמתם של ארבעה מתוך חמשת החברים.

האפשרות שנותרה לשר הייתה למנות ממלא מקום לפרקליט המדינה. בעניין זה סעיף 23 לחוק המינויים ברור בתכלית. הסמכות היא בידי השר, לאחר שהתייעץ עם נציב שירות המדינה. ליועמ"ש אין מעמד כלל בעניין זה. ובוודאי שאין לו המעמד הבלעדי שהוא דרש לעצמו בנסותו להכתיב לשר את מי יבחר. בחוק צוין במפורש כי רק כאשר מתבקשת הארכת המינוי הזמני מעבר לשישה חודשים, יש צורך בהסכמת הנציב והיועמ"ש.

מכלל ההן ניתן ללמוד את הלאו. מאחר שרק לתקופה שמעבר לשישה חודשים נדרשת הסכמתו של היועמ"ש, אין לקרוא לתוך ההוראה שגם למינוי לתקופה קצרה מכך יש צורך בהסכמת היועמ"ש, ובוודאי שאין זה עולה על הדעת שהוא אף יכתיב את המינוי לתקופת הביניים.

יוער כי גם בעבר פרקליט המדינה הקבוע לא נבחר בהכרח מבין הפרקליטים הבכירים ביותר בפרקליטות המדינה, מבלי שהמינוי ייחשב לא סביר. מתחם הסבירות שהציב היועמ"ש – מועמד אחד ויחיד – היה בעצמו לא סביר, שכן היה בו כדי לרוקן מתוכנו את שיקול הדעת שמסר המחוקק בידי השר. שני המועמדים הנוספים שהוצעו מאוחר יותר ע"י היועמ"ש, הם אמנם פרקליטים בכירים, אך אינם עומדים בתנאי הסף של בקיאות בתחומי דיני העונשין ובתחומי המשפט החוקתי והמינהלי, שכן התמחותם היא בתחום האזרחי, במיוחד בדיני מקרקעין. העלאת שמותיהם אף מעלה תהייה – אם הם נמצאו ראויים על ידי היועמ"ש יש להתפלל על כך שהוא לא מצא את עו"ד אורלי בן-ארי גינזברג ראוי, שהרי היא קיימה את כל תנאי הסף הנדרשים לפרקליט מדינה קבוע.

אדרבא, מאחר שפרקליט המדינה עובד לצידו של היועמ"ש במשרד המשפטים, ועם זאת עליו לקבל את החלטותיו באופן עצמאי, על פי שיקול דעתו, מבלי להישמע להוראות של אדם אחר (גם לא של

שאוּלי – לאור ההיכרות הקרובה של השופט מני מזוז עם למברגר מעבודתם המשותפת הממושכת בפרקליטות ולאור דעתו הברורה, אותה הביע בפומבי, שאין זה ראוי שפוליטיקאים יהיו מעורבים במינוי בכירים בשירות הציבורי – הייתה שוקלת להעביר לשופט אחר את העתירה בנושא כה רגיש אשר הנראות הציבורית בו כה חשובה.

6. מסקנות

1. פעולתו של שר המשפטים אמיר אוחנה, במינויה של אורלי בן-ארי גינזברג כממלאת מקום פרקליט המדינה לשלושה חודשים נעשתה על פי דין. בפנייתו לנציב שירות המדינה בה הציג רשימת מועמדים ודרש בעצתו, האם יש מניעה מטעמים הקשורים בשירות המדינה למנות מי מהם, מילא השר את חובת ההיוועצות עם נציב שירות המדינה, כפי שנקבע בחוק שירות המדינה (מינויים).

2. אין להבין את התנגדותו של היועמ"ש להקים ועדת איתור שתביא לבחירת פרקליט מדינה קבוע לשש השנים הבאות. לאור חשיבות המשורה של פרקליט המדינה, שיש עימה סמכויות סטטוטוריות, יש להניח שאילו עשה כן, לא היה בידי איש לערער על כך. את הרשות הרביעית שהקימה את עצמה במדינת ישראל יש לבטל.

3. נסיונו של מנדלבליט להכתיב לשר ש"יבחר" במועמד היחיד שהוא בחר נעשה בניגוד גמור להוראות חוק שירות המדינה (מינויים).

4. היועמ"ש צריך לחזור לשמש יועץ משפטי לממשלה – כפי שהיה אמור להיות על פי ד"ח הוועדה בראשה עמד נשיא העליון שמעון אגרנט – מי שעומד בראש מחלקה במשרד המשפטים, ולא כמי

היועמ"ש), יש חשיבות רבה שלא היועמ"ש יקבע באופן בלעדי מי יהיה נושא משרה זו. גם אופן המינוי של פרקליט מדינה קבוע, על פי החלטות הממשלה, בהמשך להמלצת נציבות שירות המדינה, נועד להבטיח את עצמאותו המקצועית. גם שם, אף כי היועמ"ש הוא יו"ר הוועדה וגם מי שממנה חבר נוסף מתוך חמשת החברים, קרי עורך הדין מקרב הציבור שהוא בעל מומחיות בתחומי דיני העונשין והמשפט הציבורי, אין לו השפעה מכרעת על המינוי. ושוב, גם משקמה ועדת איתור, בחירתה היא בגדר הצעה לממשלה, שהיא הגורם הממנה ע"פ ס' 23 לחוק המינויים.

יתר על כן, דווקא הטיפול של הפרקליטות בתיקי ראש הממשלה נתניהו הסתיים כבר בשלב זה, ומשום כך אין חשש מניגוד עניינים אם שר המשפטים ימנה את ממלא מקום פרקליט המדינה (וזאת גם אם לא נתעלם מכך ששר המשפטים איננו זרועו הארוכה של ראש הממשלה).

שונה המצב, לכאורה, מבחינתו של היועמ"ש. על פי הפרסומים בתקשורת, הוגשו תביעות האמורות להתברר בערכאות בחודשים הקרובים, בצווי איסור פרסום ואולי גם בעניינים נוספים, שיש להם לכאורה נגיעה ישירה ליועמ"ש. משום כך, ניתן היה לצפות שדווקא מנדלבליט ימשוך את ידיו מהניסיון להכתיב את האדם שיכהן כממלא מקום פרקליט המדינה, אשר אפשר שיצטרך לקבל החלטות בענייניו.

לבסוף, אתיחס בקצרה למה שאירע בבית המשפט העליון. על החלטותיו של השופט סולברג לפסול את עצמו נמתחה ביקורת. המשפט שהוסף להחלטה המאוחרת יותר שהתפרסמה באתר בית המשפט העליון, כי "הדיון בעתירה יועבר, כמקובל, לשופט התורן הבא" מפתיע אף הוא, שהרי על פי חוק ביהמ"ש כמפורט לעיל, הסמכות לקבוע מי ידון בעתירה היא בידיה של נשיאת העליון,

הנעשית באצטלה של שמירת עקרון שלטון החוק ואותה יש לעצור, ויפה שעה אחת קודם.

טליה איינהורן היא פרופ' מן המניין באוניברסיטת אריאל וחברת האקדמיה הבינלאומית למשפט השוואתי.

שמכתיב לממשלה את מדיניותה על פי מה שנראה לו כעומד במתחם הסבירות.

5. קשה להבין את השיקולים שהנחו את השופט מזוז בעת שהורה על הקפאת המינוי עד להחלטה חדשה בעתירה. מדובר במינוי חשוב ביותר, שאין זה ראוי להשאירו לא מאויש אפילו ליום אחד, מה עוד שמדובר במינוי זמני, לשלושה חודשים בלבד, שהשר יכול לחזור ולהאריכו עד שישה חודשים. כמפורט לעיל, במינוי זה לא היה חשש לניגוד אינטרסים מצד השר, ואולי היו דווקא סיבות טובות ליועמ"ש למשוך את ידיו מהעיסוק במינוי מחשש לניגוד אינטרסים מצידו.

6. המצב אשר בו בית המשפט העליון בשבתו כבג"ץ, כערכאה ראשונה ואחרונה ומבלי לשמוע ראיות כנדרש בהליך שיפוטי, כשהכל שפיט ואין הגבלות על זכות העמידה, ובעיקר כשהעתירות מובאות על ידי גופים העותרים מטעם עצמם כביכול בשם הציבור אף שהציבור כלל לא הסמיכם לעשות כן, איננו ראוי. יש להגדיר מחדש את העילות על פיהן ניתן לפסול את פעולותיה של הרשות המוסמכת על פי דין, ולמנוע מצב בו בית המשפט ממיר את שיקול דעתה של הרשות המוסמכת בשיקול דעתם של השופטים, דבר הפוגע קשות באושיות המשטר הדמוקרטי.

7. עקרון שלטון החוק מחייב לא רק את האזרחים ואת הרשות המחוקקת והרשות המבצעת, אלא גם את הרשות השופטת ואת היועמ"ש והפרקליטות. עניין המינוי של ממלא מקום פרקליט המדינה מצטרף לשורת עניינים נוספים המחייבים בדק בית, ובעקבותיו אף שינויי חקיקה, שיבטיחו שאף הם יפעלו רק במסגרת הסמכויות המקובלות בדמוקרטיה מערבית. למרבה הצער, נראה כי מה שמתחולל כעת הוא הפיכה אנרכיסטית,